

වළවේ නිම්නයේ අප්‍රකට ඓතිහාසික බෞද්ධ ස්මාරක තුළින් හෙළිවන තත්කාලීන සමාජ සංස්කෘතිය
(පුරාවිද්‍යාත්මක නෂ්ටාවශේෂ, ඓතිහාසික මූලාශ්‍ර හා ජනශ්‍රැති ඇසුරෙන් කෙරෙන පර්යේෂණාත්මක අධ්‍යයනයකි)

හර්ෂිම් මිල්ලහතැන්න

මානව ශාස්ත්‍ර අධ්‍යයන අංශය, සමාජීය විද්‍යා හා මානවශාස්ත්‍ර පීඨය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය
harshimtc2010@yahoo.com /chamamth@gmail.com

හැඳින්වීම

වළවේ නිම්නයේ මානව ක්‍රියාකාරීත්වය ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයේ පුරාපාෂාණ අවධියට උරුමකම් කියයි. ඒ ආශ්‍රීත වූ කෘෂිවාරිසහායත්වයත් බෞද්ධ සංස්කෘතියත් හෙළි කරන්නේ අතීත රුහුණු රාජධානියේ ප්‍රෞඪත්වයයි. මෙකී ප්‍රදේශය විජයාගමයෙන් පසු නිශ්චිත පරිපාලන රටාවකට නැඹුරු විය. දේවානම්පියතිස් රාජ්‍ය යුගයේ ප්‍රතිස්ථාපිත බෞද්ධ සංස්කෘතිය ගෝඨාභය, කාවන්තිස්ස හා දුටුගැමුණු රාජ යුගයන්හි උද්දීප්තියටත් පළමු විජයබා හා පළමු පැරකුම්බා සමයෙන් පසු භායනීයත්වයටත් පත්විය. පුරාවිද්‍යා ගවේෂණයකට නිසිලෙස ලක්නොවූ එකී බෞද්ධ සංස්කෘතියේ අප්‍රකට ශේෂයන් දිනෙන්දින වියැකෙමින් ප්‍රදේශය පුරා තැනින් තැන විසිරී පැතිර පවතී. මෙකී ඉපැරණි නෂ්ටාවශේෂ, ඓතිහාසික මූලාශ්‍ර හා මුඛපරම්පරාගත ජනප්‍රවාද උභය පුරක ලෙස යොදාගනිමින් වළවේ නිම්නයේ අතීත ජන සංස්කෘතිය හා සමාජීය ලක්ෂණ අනාවරණය කිරීම මෙම පර්යේෂණ පත්‍රිකාවෙන් සිදුවේ.

ක්‍රමවේදය

මෙම අධ්‍යයනයේ දී නූතන තත්පත්තැන්න, කල්තොට හරහා දියවින්න, කපුගල, වැලිගෙපොළණ කොට්ටිඹුල්වල, ගල්පාය පල්ලේබැද්ද, දක්වාද වේලිඔය, හම්බේගමුව ණ තණමල්විල දක්වාද මාර්ගය දෙපස වූ බ්‍රාහ්මී අභිලේඛන හා පුරාණ නටඹුන් ආශ්‍රිතව කෙණ්‍ර අධ්‍යයනය සිදුකළ අතර ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික මූලාශ්‍ර අධ්‍යයනය තුළින් මූලික දත්ත රැස් කිරීම සිදුවිය.

අරමුණු

උක්ත පර්යේෂණයේ මූලික අරමුණ වූයේ රුහුණේ ඓතිහාසික ප්‍රාදේශීය පරිපාලන මධ්‍යස්ථානයක් කේන්ද්‍රගතව ප්‍රතිස්ථාපිත ජන සමාජයක සංස්කෘතිය පිළිබිඹු කෙරෙන ප්‍රතිමානයන්වන දේශපාලන, සාමාජික හා ආගමික සංස්ථාවන් හා වාපි ශිෂ්ටාචාරය ආදී වූ සිංහල සංස්කෘතියේ පුළුල් වපසරියක් වළවේ මධ්‍ය නිම්නයේ වූ අප්‍රකට ඓතිහාසික බෞද්ධ ස්මාරක තුළින් අනාවරණය කිරීමයි.

මානව ජනාවාසකරණය

මහාවාරිය ශිරාන් දැරණියගලගේ පර්යේෂණ(deraniyagala,keneth,1972;18-47) තුළින් හඳුනාගියට නුදුරු බෙල්ලන්බැඳි පැලැස්ස ප්‍රදේශයෙන් (මීට වසර 6500ට පෙර) ප්‍රාග් ශිලා යුගයේ සිට පරිණාමය වූ බලංගොඩ මානවීය කේන්ද්‍රස්ථානයක් හදුනාගැනීමත් ඊට සාපේක්ෂ දියුණු මානව ලක්ෂණ දියවින්න උඩුපියන් ගල්ගෙයින් ලැබීමත් (වික්‍ර හා වළං කැබලි) මගින් අනාවරණය වන්නේ මෙයට අවුරුදු පන්ලක්ෂයකට පෙර සිටම වළවේ නිම්න ප්‍රදේශය මානව සංචරණයට ලක් වූ බවකි. එමෙන්ම තත් ප්‍රදේශයේ වූ ගල්ගුහා ප්‍රාග් මාවනයා පීචක් වූ ස්ථාන බව දැරණියගල අවධාරණය කරයි. ක්‍රි. පූ 6500-300 අතර කාලයේ දී වර්ධනය වූ ප්‍රාග් ඉතිහාසයකට මෙම ප්‍රදේශය නෑකම් කියයි. උඩුපියන්ගලට ආසන්න මුදුගල ප්‍රධානඝරයට ඉහළින් වූ මත්සා, ස්වස්තික, ත්‍රිශූල හා මිනිස් රූ ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයේ මානව ක්‍රියාකාරකම් පෙන්නුම් කරන්නකි.(1986;181-185)

දේශපාලනික හා සාමාජික තොරතුරු විජයාගමනයේ දී පැමිණි ක්ෂත්‍රියයන් රෝහණ ග්‍රාමය ගොඩනැගූ බව වංශකතා සදහන් කරයි.එල්ලාවල හිමියන් අවධාරණය කරන පරිදි හදගනා නුවර වන්දනග්‍රාමය වන්නේ නම් ක්‍රි.පූ හයවන සියවසේ සිට ක්‍රි. පූ තුන්වන සියවස වනවිට මෙම ප්‍රදේශය ශිෂ්ටත්වයට පත්ව තිබෙන්නට ඇත. බෞද්ධ පසුබිමක් මත දියුණු වූ වාරි සහායත්වය ක්‍රි. පූ 300 සිට ක්‍රි.ව 1000 දක්වා ක්‍රියාත්මක විය.මෙම යුගයේ දියුණු දේශපාලන ක්‍රමවේදයක් උක්ත ප්‍රදේශයේ ක්‍රියාත්මක වූ බවත් රාජ්‍ය අනුග්‍රහය අවස්ථා කිහිපයකදීම ලැබූ බවත් අනාවරණය වේ.

ක්‍රි.පූ තෙවන සියවසේදී පමණ ගෝඨාභය රජුගේ රාජඅනුග්‍රහය මෙම ප්‍රදේශයට ලැබුණු බවට සාධක වෙත්. (ධාතුවංශය,1924;23) එළාර යුධ සමයේ දී විහාරමහ දේවිය බුදුගල විසු රාජ ප්‍රධානීන්ගෙන් යුධ ආධාර ලබා ගැනීමට පැමිණි බව ජනප්‍රවාදයේ වේ. මෙහි වූ කාලකණ්ණි තිත්ථය වූ කලී මහාදායීක මහානාග රජු (ක්‍රි.ව. 8-20) ආගමික අනුග්‍රහය දැක්වූ රුහුණු ජනපදයේ කාලායණකණ්ණිකා පෙදෙස බව හදුනාගත හැක. (ම හ ව ශ ය 1 ණ1993;34සග89ගාථාව)ශිලාලිපි හා නටඹුන් ගොඩනැගිලි රැසකින් යුත් බලංගොඩට නුදුරු කල්කොට වූ කලී විකුම්පතිගේ රාජධානිය වියහැකිය.(ශ්‍රී ලංකාවේ ඉතිහාසය,2003). වික්කම පණ්ඩු කුමාරයා කාලතිත්ථයෙහි වෙසෙමින් වර්ෂයක් රෝහණය පාලනය කළේ රජරට සොළීන් අත පැවැති මුල් කාලය තුළදීය.(මහාවංශය 2,1994;59-11-12)හම්බේගමු නමින් ප්‍රසිද්ධ සංඝභේදක ග්‍රාමයෙහි දියුණුව උදෙසා ඉක්ෂවාකුවංශික දාපුළු රජුගේ (ක්‍රි.ව.644-656) අනුග්‍රහය ලැබීඇත. (පුජාවලිය, 1997;34පරි,686) තත් ප්‍රදේශයේදී මහපැරකුම් රජු ක්‍රි.ව.1153-86 සුකරහාකු දේවගේ සේනාව දවා අළුකළ බව මහාවංශය සදහන්කරයි. (chulawamsa,LXXX;56-57)

අතීතයේ ප්‍රධාන යුධ ගමන්ගම වැටී තිබුණේ මේ ඔස්සේ බවට සාධක රැසකි. මාගම රාජධානියේ ගොඩවූය මහානාගකුල සිට වළවේ ගම මධ්‍ය නිමිනය දක්වා ගමන් ගෙන (කාලතිත්ථ) කල්කොට තොටුපලෙන් මෙගොඩ වී වන්දනගාම හරහා අනුරපුරට

ගිය පැරණි මග වැටී තිබුණේ මෙම රාජධානිය හරහා බව පොළොන්නරු යුගයේ මහාවිජයබාහු 1055-1110 රජුගේ යුධ ගමන්ගම ඔස්සේ සිතාගත හැකිය. වළවේ ගමින් එගොඩ මෙගොඩවූ තොටුපලවල් අතර කෝංගහ මංකඩ, හුණු ගල් මංකඩ, සුදුවැල්ලේ මංකඩ ප්‍රධානවේ. ජනප්‍රවාද අනුව පැරණි ආරක්ෂක මුරකුටි හා ගල්ගෙවල් පාලුගල පැලැස්ස ප්‍රදේශයේ දක්නට වේ. වේළිඔය වාලුකාතිත්ථ දාගැබට යාර කිහිපයක් නුදුරින් පිහිටි ගල්බැම් දෙක ටෙරාකෝටා සිලින්ඩර ආධාරයෙන් ශක්තිමත් කර ඇත්තේ අතීතයේ බලකොටුවක් වූ බවට සාධක සපයමිනි.

මෙකල ප්‍රාදේශීය රාජ්‍ය පාලනයේ නියමුවන් හා රාජකුමාරවරු පිළිබඳ තොරතුරු සෙල්ලිපි මගින් අනාවරණය වේ. ක්‍රි. පූ 2වන ශතවර්ෂයට අයත් කුරුමල, ලෙන් ලිපි තුළ පරුමක ලගමන,පරුමක ශුමය,හා දත්ත ආදීවූ ප්‍රභූන් හා බුදුගල පරුමක ශෝණ ගේ පුත්‍ර හා බත පුතශ,බත ශොණශ පිළිබඳ සදහන් වේ.(paranavithana,1970,53-59) වේලිඔය ගමින් මෙගොඩ පිහිටි බානගල ලෙන්ලිපිය ක්‍රි. පූ. දෙවන සියවසට අයත් පරුමක වරයෙකු ගැන අනාවරණය කරයි." පරුමක ශගශ දිනෙ" යන්න එහි සදහන් වේ. කිරිමකුළුගොල්ල ලෙන්ලිපි මගින් ප්‍රදේශයේ පීවත් වූ ප්‍රභූපරම්පරාවක් හෙළි වේ.අයමහසිව,උපශොන වැවෙහි අයිතිකරු වූ කෙර කුමරු විශේෂ ප්‍රධානියෙකි.තිසිසරක්කිත හික්ෂුව, මහසිව කුමරු, ධර්මගුප්ත කුමරු, කශබ යන ප්‍රභූ කුමාරවරු තත් ප්‍රදේශයේ ආගමික මෙන්ම වාරි කටයුතුවලදී මූලික වී ඇත. හදගිරි ලිපියේ පුස්ස හා සුදේව ප්‍රදේශාධිපතීන් පිළිබඳ තොරතුරු වේ. සමාජ ස්ථරායනයක ලක්ෂණ මෙකල වූ බව සිතිය හැක. සංස්කෘතික සංස්පර්ශයක් සිදුව ඇතිබව අනාවරණය වන්නේ ක්‍රි.ව. 6-8 සියවස්වලට අයත් දියඉන්න දේවගිරිගල්ලෙන් විහාර ලිපියෙහි ඇති (අ) හරණ නෙන (දෙ) හා දහ-ලාමිගෙ මල්ලන ආදී ද්‍රවිඩ නාමයන් මගිනි.

ආගමික තොරතුරු

අතීතයේ බෞද්ධ කේන්ද්‍රස්ථානයක් වූ බව අවට ප්‍රදේශයන්හි ඇති බෞද්ධ ස්මාරක වලින් අනාවරණය වේ. මේවා තුළ

අන්තර්ගත වාස්තු විද්‍යාත්මක ලක්ෂණ වූ කලී එකල දේශීය කලාකරුවා සතු ශිල්පීය නිපුණත්වය කියාපෑමකි.

බුදුගල ශ්‍රී පාද ලාංඡනයක්, දිවාගුහාවක් ණ බුදුන් වහන්සේගේ පාදස්පර්ශිත ස්ථානයක් ලෙස තත් පෙදෙස සම්බන්ධ වූ ජනප්‍රවාදය ක්‍රි.පූ හයවන සියවස පිළිබඳ සදහනකි. කල්කොට සිට සැතපුම් භාගයක් දුරින් වූ බුදුගල ද්විත්ව වේදිකා ගොඩනැගිලි පරිපාලන මධ්‍යස්ථානයක් සහිත බෞද්ධාරාම සංකීර්ණයක ලක්ෂණ පෙන්නුම් කරයි. ගල්ටැම්යාය පැරණි ආරාම සංකීර්ණයෙහි කොරවක්ගල් උළුවනු ආදියෙන් යුත් පැරණි ගොඩනැගිලි, දාගැබක් හා ශිලාමය ප්‍රාකාර බැම්මක අවශේෂද වේ.(නිකලස්,1979)ගෝඨාබය රජු කරවූ විහාර අතර වාලුකාතිත්ථ විහාරය විය.(ධාතුචංඝය,1924;23)වාලුකා තිත්ථ වූ කලී වේලිමය අසල වත්මන් පුලිනතලාරාම රජමහා විහාරයයැයි අනුමාන කළහැකිය. "පුලින" වූ කලී වැලි වාලුකා යන්නට සමානාර්ථවත්ව යෙදේ."පුලින තලා" වූ කලී වැලි තලාව, වාලුකා ස්ථලය, වැලි ඉවුර වශයෙන් ශබ්දකෝෂ නිරුක්ති සපයයි. සුදුවැල්ලේ මංකඩ නමින් ප්‍රසිද්ධ තොටුපල මේ අසල පිහිටා ඇත.

අලුත්වැව කොටවෙහෙර විහාරය විහාරමහාදේවියගේ අනුග්‍රහය මත ගොඩනැගුණු බව ජනප්‍රවාදයේ එයි. එහි පරිවාර විහාරයක් වූ ඇදගල විහාරාරාම සංකීර්ණය වෛතාසක ශිලාමය පාදම හා විශාල ප්‍රමාණයේ ගොඩනැගිල්ලක යැයි සිතියහැකි සෙල්වුවා කණු 21කින් හා තවත් නටඹුන් රැසකින් සමන්විතය. ඉක්මවාකුචංඝික දාපුළු රජ (ක්‍රි.ව. 644-656) දී හම්බේගමු නමින් ප්‍රසිද්ධ සංඝභේදක ග්‍රාමයෙහි විහාර සංකීර්ණය කළ බව පුජාවලිය සාක්ෂි සපයයි.(පුජාවලිය,1997;34පරි,686) එහි පුරාවස්තු අක්කර 10 ක පමණ භූමි ප්‍රදේශයක පැතිරී ඇත.

හම්බේගමුව ආසන්නයේ කාලකණ්ණි ප්‍රදේශයේ වූ විහාර සංකීර්ණය මහාදායික මහානාග රජු (ක්‍රි.ව. 8-20) රැහුණු ජනපදයේ කාලායණකණ්ණිකා නම් පෙදෙසෙහි මිණිනාපවි නමින් කළ විහාරය බව සැලකිය හැක. (මහාවංශය1,1993;34සග89ගාථාව) භාවනායෝගී භික්ෂු නිකේතනයක් වූ අරඹිකෙම වෙහෙරෙහි නෂ්ටාවශේෂ අක්කර දහයක් පුරා පැතිර ඇත.

මහපැලැස්සෙහි නෂ්ටප්‍රාචීන වෛතාස වෙහෙරකොටයාගල සෑය නමින් ප්‍රකටය.ගල්ඉරාමංකඩ ශෛලබිම්බාරාමයෙහි කවන්ධ බුදුපිළිමයක් හා විහාර ගෙයක නටඹුන්ද ගල්කණු රාශියක්ද විසිරී ඇත.ලගිනගල වූ ගලෙන් මතුකළ බුදුපිළිමයක කොටස නිමාවක් නැති හෙයින් යුධ සමයෙක කළ බව අනුමාන කිරීමට පුළුවන. කණ්ඩියපිට හා ඇත්දත්ගල විහාරාරාම නටඹුන් ඇත. මෙවැනි බෞද්ධාගමික ගොඩනැගිලි රාශියක් නිමවීමටත් ඒවා නඩත්තු කිරීමටත් අතිරික්ත ධනයක් තත් ප්‍රදේශය සතුව පැවතිය යුතුය.එය පැහැදිලි වන්නේ දියුණු කෘෂිවාරි සංස්කෘතියක නටඹුන් මේ ප්‍රදේශයේ වන බැවිනි.

නිගමනය

අතීත ශ්‍රී ලංකාවේ රෝහණ රාජ්‍යයට අයත් ප්‍රාදේශීය රාජධානියක් වූ මෙම ප්‍රදේශය අභ්‍යන්තර හා බාහිර සතුරු උපද්‍රව වලදී සහමුලින්ම විනාශයට පත්ව යන්නට ඇත.රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කයේ වියළිකලාපීය හා අන්තර්කලාපීය කොටසේ ප්‍රමාණවත් පුරාවිද්‍යා ගවේෂණයකට හෝ පර්යේෂණයකට මේ තාක් ඉලක්කවී නොමැති හෙයින් මෙම ප්‍රදේශයේ ඉපැරණි ජනාවාසකරණය පිළිබඳ දැනුම බෙහෙවින් ම සීමා සහිතය. අතීතයේ ප්‍රෞඪ රාජධානියක නෂ්ටාවශේෂ වූ මේ තොරතුරු සමාජයෙන් විූයැකී යාමට පෙර ප්‍රතිසංස්කරණය සඳහා පුළුල් අධ්‍යයනයකින් වාර්තාකර තැබීම කාලීන අවශ්‍යතාවකි.

ආශ්‍රේය ග්‍රන්ථ

ධම්මානන්ද, නා වූ ල'ලේ', 1966, උගව ඉතිහාසය,ඇම්.ඩී.ගුණසේන සහ සමාගම,කොළඹ.
නිකලස්, සී. ඩබ්ලිව්,1979,පුරාතන සහ මධ්‍යතන ලංකාවේ ස්ථාන විස්තරය, රාජකීය ආසියාතික සංගමයේ ලංකා ශාඛා සගරාවේ 21 වාර්තාව, දෙහිවල. (පරි සෝමපාල ජයසිංහ)

Commisionar of Archaeology ancient Ceylon, no6, 1986, department of archaeological survey Sri Lanka, 181-185.

Godakumbura, Charlse, Administration report of the archeological commissioner for 1959, 1961, the financial year 1960-61, government press.